

Z. RACZ

Meliorativna Pedologija I—II

Sveuciliste v Zagrebu, Zagreb, 1980—1981

(Meliorációs talajtan)

Az az egyre fokozódó és széles körű igény, amely a tudomány és termelés részéről a talajtan iránt megnyilvánul, többek között azt is szükségessé teszi, hogy az egyetemi és főiskolai oktatásban az általános talajtani ismeretek mellett speciális képzést is nyerjenek a hallgatók. Ilyen követelmények kielégítésére készült RACZnak, a Zágrábi Egyetem professzorának kétkötetes könyve „Meliorációs talajtan” címmel.

Az első kötet 1980-ban jelent meg, és a talajtan általános kérdéseivel foglalkozik, a második kötet, amely 1981-ben látott napvilágot, a talajfizika, talajkémia, a talajfelvételezés és -terképezés tárgyköreit öleli fel. Mindkét kötet anyaga szoros kapcsolatban áll a melioráció tematikájával, elvi kérdéseivel és kivitelezésének gyakorlati módszereivel.

Az első kötet bevezető részében a talaj jelentőségét, népgazdasági szerepét tárgyalja a szerző, korszerű formában ismerteti a talajban lejátszódó anyag- és energiaforgalom lényegét, továbbá ennek a bioszférában játszott szerepét. Itt tér ki olyan fogalmak magyarázatára, amelyek nélkülözhetetlenek a későbbi tanulmányok során, így például a pedosz, pedoszféra, polipedon szolum, pedotop, stb. jellemzésére. Ezek az alapvető ismeretek ma már feltétlenül szükségesek a kezdő talajtani szakembereknek is, különösen akkor, mikor a külföldi szakirodalomban egyre gyakrabban találkozunk e fogalmakkal. RACZ könyvében szemléletesen és közérthetően vezet be az olvasót a talajismeret elemeibe, s ezután tér csak rá a szakterület történetének

rövid ismertetésére. A „meliorációs talajtan” meghatározását és feladatait szintén e fejezetben adja meg, és a témakörrel kapcsolatban néhány forrásmunkát is felsorol.

A rövid bevezető rész után tér rá a szerző a talaj alapvető tulajdonságainak ismertetésére. Igen szerencsés módon ezeket a talajképződés folyamatainak magyarázatába foglalja bele. Ez az együttes tárgyalás lehetőséget nyújt arra is, hogy érthetőbbé tegye a talajképződés tényezőit, és ezek hatását a kialakuló talajokra. Így mutatja be az éghajlat hatását a talaj vízgazdálkodási sajátságaira, vagy a talajok zonalitásának és szelvényük felépítésének kapcsolatát.

Ugyancsak érdekes és módszertanilag is figyelemreméltó, ahogyan a könyv harmadik fejezete a talajok osztályozásának és meliorációjuk problematikájának összefüggéseit veszi alapul. Ebben a fejezetben tér ki az automorf, hidromorf, halomorf talajok ismertetésére, de a következőkben — és ez nemcsak az egész első kötetre, hanem a másodikra is vonatkozik — jóformán teljesen a hidromorf talajokra korlátozódik. A Jugoszlávia területén előforduló hidromorf talajokat részletesen, a többieket csak vázlatosan tárgyalja. Előbbiek meliorációs kérdéseivel, beleértve a hidro- és agromeliorációt is, konkrétan és alaposan foglalkozik.

Az első kötetet jól összeválogatott irodalomjegyzék, valamint Jugoszlávia talajainak osztályozása egészíti ki. Érdekes, hogy a kötet végén közli a második kötet tartalomjegyzékét is, amely csak kis mértékben tér el a

későbbben megjelent második részben található.

A második kötet mondanivalója szervesen kapcsolódik az elsőhöz, de annak nem annyira folytatását, mint inkább egyes problémák részletesebb kifejtését tartalmazza. E kötet három fő részre oszlik: 1. Talajfizikai paraméterek; 2. Talajkémiai paraméterek; 3. Részletes talajfelvételezés és -térképezés. Az első két rész nem korlátozódik a fizikai és kémiai paraméterek egyszerű ismertetésére, hanem felöleli azokat a fizikai és kémiai tulajdonságokat és folyamatokat, amelyek a hidromorf talajok meliorációjánál a legfontosabbak. A két rész arányát tekintve az első lényegesen terjedelmesebb és részletesebb, a könyvnek több mint felét foglalja el.

A kötet harmadik része főleg a meliorációval kapcsolatos részletes talajtérképekkel és azok felhasználásának módszereivel és tapasztalataival foglalkozik. Emellett a stacionáris és dinamikai vizsgálatokra is kitér.

A második kötetet jól összeválogatott irodalomjegyzék, valamint mindkét kötet anyagát tartalmazó tárgymutató zárja.

Mindkét kötetben igen értékesek a korszerű és kifejező ábrák. A kötetek végén a gazdag fényképanyag talajszelvényeket, talajfelszíneket, egyes eszközöket és meliorációs eljárásokat, valamint műszeres és egyéb méréseket egyaránt bemutat. A képek nemcsak a kezdők számára teszik érthetőbbé a leírt anyagot, de jó tájékoztatóul szolgálnak a melioráció iránt érdeklődő, vagy abban érdekelt tapasztaltabb szakemberek számára is.

A könyv eredetileg egyetemi tankönyvnek készült és annak igen jó is, ugyanakkor eredeti összeállítása, mondanivalójának korszerűsége egyben hasznos kézikönyvvé teszi.

SZABOLCS ISTVÁN

MTA Talajtani és Agrokémiai
Kutató Intézete, Budapest

Érkezett: 1983. február 15.